

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ

6.
СТРАНА

Српска реч на сегединској „Недељи књиге“

Интервју: Милан Степанов

12.
СТРАНА

Како смо навијали у Пешти

5.
СТРАНА

Признање за даровитог Иву

6.
СТРАНА

ПОЛИТИКА

Наш регион поново актуелан за илегалне миграције

У околним земљама све извесније оградe на границама

Када је Мађарска пре три године подигла ограду на граници са Србијом како би спречила миграције из Азије да стигну у Европску унију, било је јасно да ће све већи број миграната, углавном избеглица из кризних подручја у Азији, потражити нове путеве за одлазак у западне земље. Убрзо је успостављена „нова балканска рута“, која из Азије и Африке, преко Грчке, Албаније, Црне Горе и Србије води у Босну и Херцеговину, државу која са ЕУ (Хрватском) има границу дугу више од 1000 километара, преноси „Дојче веле“.

Крајем 2017. и почетком 2018. године почели су да стижу извештаји о повећаном приливу илегалних миграната у БиХ. У ту земљу у све већем броју почињу да долазе мигранти из Пакистана, Авганистана, Сирије, Ирака, као и држава северне Африке. Из Азије се до БиХ, према сведочењима миграната из Пакистана

и Авганистана, путује и по две године, при чему се кријумчарима и корумпираним службеницима дају велике своте новца.

Мигранти границу између БиХ и Србије, односно БиХ и Црне Горе, прелазе на више локација, након чега се упућују у унутрашњост, у Сарајево и према крајњем западу земље – до Велике Кладуше и границе с Хрватском. Мигранти су у Сарајевоу недавно подигли и шаторско насеље у центру града, након чега су их власти пребациле у избеглички центар Салаковац код Мостара.

Власти Велике Кладуше изјасниле су се против смештаја миграната на подручју те општине. Надлежни тврде да је безбедност грађана угроже-

Праксу затварања граница за мигранте, коју је прва увела Мађарска, по свему судећи ће следити и друге земље региона. Према најавама, Хрватска је на путу да то уради, а за њом и Босна и Херцеговина, која се тренутно бори са великим приливом илегалца из земаља тзв. исламског света

на, што потврђује и недавни случај убиства приликом међусобног обрачуна миграната у тој општини.

Више стотина миграната који се налазе смештено је у прихватном центру Трнови. Туче миграната забележене су и у избегличком центру Салаковац у Херцеговачко-неретванском кантону, где је једна особа избодена ножем. Ти случајеви забринули су локалне становнике који траже ефикаснији ангажман полиције и изражавају све гласније негодовање због боравка миграната у њиховом суседству. Мигранти настоје да се, преко Велике Кладуше, градића у северозападном БиХ на граници са Хрватском, домогну Хрватске, односно Европске уније.

Политички аналитичар и некадашњи сарадник Међународне групе за кризе (ИЦГ) Срећко Латал сматра да БиХ, попут осталих балканских земаља, није у стању да се самостално носи с тим проблемом. „Евидентно је да се БиХ, због своје унутрашње ситуације, још теже носи с тим проблемом у односу на суседне земље јер, поред економског, безбедносног и хуманитарног аспекта, има наглашене и додатне политичке и етничке елементе. Без озбиљније помоћи ЕУ, бојим се да ће БиХ и остатак Балкана, током ове године још дубље ући у мигрантску кризу са потенцијално озбиљним последицама“, каже Латал.

Праксу затварања граница за ми-

гранте прва је увела Мађарска, првећи оградe на граници са Србијом. Латал упозорава да ће и БиХ, хтела то или не, морати да следи пример осталих земаља. „Ако дође до затварања граница, пре свега хрватских, врло је извесно да ће БиХ морати да покуша да затвори своје границе, првенствено источне. Сада је велико питање, имајући у виду карактеристичан терен на Балкану, да ли је тако нешто уопште могуће у потпуности урадити, било између БиХ и Хрватске, било између БиХ и Србије, односно БиХ и Црне Горе. Потребна је много конкретнија, бржа помоћ ЕУ“, закључује Латал.

БОСНА КАО УСПУТНА СТАНИЦА

У Босну и Херцеговину је у току ове године, до 17. јуна, ушло 6643 мигранта, док је захтев за азил у тој земљи поднело њих 611. Процењује се да више од 50.000 илегалних миграната жели да „новом рутом“ уђе у Босну и Херцеговину.

Подршку Европске уније траже и званичници Босне и Херцеговине. Министар безбедности те земље Драган Мектић изјавио је у Бриселу, на састанку министара унутрашњих послова Западног Балкана, да илегалне миграције захтевају заједнички, европски приступ. Европска унија је, у међувремену, одобрила милион и по евра за помоћ мигрантима у БиХ. То може да олакша привремено збрињавање миграната у тој земљи, али неће зауставити токове на „новој балканској рути“. ■

Брисел љути на Србију

Београд укинуо визе без дозволе Брисела

Иако Брисел званично тврди да се укидањем виза отежава борба против илегалних миграната, проблем је и што Србија, према том виђењу, укидањем визног режима „награђује“ државе које нису признале Косово или су повукле његово признање.

У протеклих годину дана Београд је укинуо визе Индији, Ирану, Бахамима, Барбадосу, Јамајки, Маурицијусу, Мексику, Сент Винсенту, Гренадинима, Парагвају и Колумбији. Такође, безвизни режим са Србијом добили су и Суринам, Гвинеја Бисао и Бурнди.

Да постоји велики проблем српске политике према визној либерализацији са трећим земљама указао је прво државни секретар у словеначком МУП-у Боштјан Шефиц, који је као нарочито проблематично издво-

Власти у Србији у последњих месец дана трпе оштре критике из ЕУ, јер су за годину дана укинуле визе грађанима великог броја тзв. „трећих земаља“

ји укидање виза Ирану и још неким афричким државама.

Потом су критике стигле и из Европског савета који је у свом извештају навео да би Србија требало да се „уздржи од скретања од заједничке визне политике, те да нова пракса склапања споразума са трећим државама изазива забринутост“.

Истина је да је Србија можда и несмотрено укинула визе грађанима појединих држава, а ту се нарочито издвајају они који долазе из Ирана. Са овом земљом српске власти склопиле су споразум о визној либерализацији у августу 2017. године, од када нагло расте прилив иранских „туриста“.

Према званичним подацима, од септембра до данас у Београд је стигло 16.268 иранских држављана и то авио-летовима турских и заливских компанија. Због повећања потражње за Београдом као дестинацијом, након 27 година паузе, две иранске авио-компаније су уговориле директне летове Техеран-Београд. ■

Нов прекогранични пројам

САРАДЊА

Радно оспособљавање особа са инвалидитетом

Циљ овог пројекта, који се финансира средствима ЕУ у оквиру Интеррег-ИПА програма Мађарска-Србија, јесте подршка укључивању особа са смањеним радним способностима на тржиште рада у кањинској општини и околини. Вредност пројекта је 98.190 евра, од чега подршка из ЕУ износи 83.461 евро, при чему је део који се односи на кањински Центар за пружање услуга социјалне заштите из европске касе 33.681, или 85 посто, док је из буџета кањинске општине обезбеђено учешће од 5943 евра или 15 посто.

Психолог у Центру за пружање услуга социјалне заштите општине Кањинжа и координаторка пројекта Ибоја Сакач објашњава да се програм реализује 15 месеци, до краја априла наредне године, а да ће се бавити припремом људи са различитим посебним потребама за учешће на отвореном тржишту рада, за запошлење у заштићеном радном окружењу за особе које није могуће упослити у предузећима и установама. Према речима Ибоје Сакач, урадиће се анкета у фирмама у Кањинжи и околини, да се сагледа колико су поједина предузећа и други актери на тржишту рада, погодни за запошљавање људи са смањеним радним способностима.

Запослени у Центру ће учествовати у обуци за Лантенги методу, која помаже у томе да се одговарајући кандидат запосли у одговарајућој

Центар за пружање услуга социјалне заштите општине Кањинжа је са партнерским Удружењем за аутизам „Сиварвањ“ из Сегедина, започео реализацију пројекта прекограничне сарадње под називом „Трансформисање сметњи у радне способности“

Кањинжа

области рада. На тај начин би особе са посебним потребама могле наћи запослење које највише одговара њиховим индивидуалним способностима, а да њихово запослење буде одрживо. У Центру за пружање услуга социјалне заштите општине Кањинжа организован је дневни боравак за особе са инвалидитетом у који су укључена 32 корисника од деце уз-

раста до одраслих. Мало је особа са инвалидитетом нашло ангажман на тржишту рада, али у више заштитних радионица које раде при Центру ангажовано је 12 особа са инвалидитетом.

„Задатак ментора је да помогне особама са смањеним радним способностима да се прилагоде радном месту, а послодавцима да обезбеде

одговарајуће услове рада. Успех би био да се у оквиру пројекта, уз ангажовање једног ментора упосли неколико лица“, каже Ибоја Сакач.

Као вид социјалног предузетништва у Кањинжи већ неколико година функционише радионица „Лала“, у којој особе са инвалидитетом израђују грнчарију. Они успешно праве медаље и пехаре за разна такмичења, украсе за празнике и друге употребне предмете, које продају на вашарима рукотворина, а добрим се показала и онлајн продаја преко интернет странице. Поред грнчарске, још раде папирна и текстилна радионица, а особе са инвалидитетом ангажоване су и на производњи цвећа и расада у мањем стакленику којим Центар располаже.

„У свему имамо подршку општине Кањинжа. За особе којима је потребно запошлење у заштићеном радном окружењу реализоваће се нове активности у већ постојећој инфраструктури, пре свега у узгоју биљака, за шта ће се потребна средства набавити у оквиру пројекта. Захваљујући пројекту који се реализује покренуће се и радионица за ручну израду сапуна“, сазнајемо од Ибоје Сакач. ■

Инвестиција Владе у Будимпешти

Мађарска финансира обнову објекта у Зрењанину

Још прошле године почели су обимни припремни радови на обнови и ревитализацији дела објекта, и то тракта у ком је након Другог светског рата била смештена Средња медицинска школа. Пројекат, којим се објекту враћа првобитна функција, урађен је у бироу „Ступовски проинг“ из Кикинде. Радови се финансирају средствима из буџета Мађарске, а градилиште је отворено ове године, у марту. Извођачи радова кажу да ће највећи део посла бити окончан до краја 2018.

— До сада је урађена комплетна хидроизолација подрума, обијен је малтер у ентеријеру и на фасадама у дворишту, када је између осталог непобитно потврђено да је објекат Клостера грађен у три наврата. Приликом ископавања подрума испод једног дела зграде, који је пре пола века затрпан, пронађени су темељи некадашњег житног магацина — објашњава историчарка уметности Весна Каравида из Завода за заштиту споменика културе Зрењанин.

Због оштећења насталих временом радиће се нова дрвена конструкција врата, али ће се на њу потом аплицирати стари, оригинални и рестаурирани украси. Како су, највероватније у периоду након Другог светског рата, међани сви прозори (нити једно крило постојећих прозора тренутно није оригинално) радиће се

До краја ове године биће окончан највећи део радова на реконструкцији Клостера, односно старе зграде у којој је својевремено била смештена Средња медицинска школа, а која је 2013. године, у поступку реституције, враћена старим власницима — Сестрама Нотрдама

Здање Клостер у Зрењанину

комплетно нови, у свему по угледу на оригиналне. Унутрашњости објекта се такође изузетно води рачуна о рестаурацији свих елемената ентеријера који су се очували из времена изградње. Тако ће се стара степенишна

ограда пескирати и потом бојити, а део оgrade која је касније додата ће бити уклоњена и замењена стакленом.

— Код рестаурације зграде Клостера у сваком погледу се поштује

рестаураторски принцип да се оно што је новоизведено — визуелно јасно раздваја од оригиналног, како у материјализацији, тако и у дизајну, док се сваки оригинални детаљ ентеријера и екстеријера који се може сачувати, не замењује новим, него рестаурира. Тако ће се и случајно откривена сликана декорација на једном од плафона конзервирати, у делу који је очуван, што ће бити случај и са мермерним газштима и терацо подовима у ходницима који су и даље у добром стању — истиче Каравида.

У домену рестаурације, за град је изузетно занимљиво решење две надоградње које су обухваћене пројектом, и то обе у дворишном делу објекта. И овде се пројектант руководио поузданим, савременим прилазом проблемом. Обе надоградње ће бити изведене од стаклених панела, да би се и на тај начин јасно издвојили градитељски слојеви: стари са почетка прошлог века и нови, чији смо савременици. Ради се о стакленој башти са могућношћу потпуног отварања, и једном спољашњем лифту. ■

АКЦИЈЕ

Усїех Срба у Новом Сентивану

Мештани обновили клупске просторије

Премда је трошкове реновирања клуба, у износу од 800.000 форинти, сносила месна Српска самоуправа, допринос овој акцији дали су и поједини мештани Новог Сентивана, сопственим радом

Захваљујући залагању и финансирању месне српске самоуправе, у Новом Сентивану је извршена обнова клупских просторија локалних Срба. Треба рећи да је захваљујући бираном телу Срба у овом насељу, надомак Сегедина, пре две-три године урађена и спољашња реконструкција зграде, а сада је на ред доспела унутрашња обнова просторија у некадашњем парохијском дому, који новосентивански Срби користе као место окупљања, одржавања клупских приредаба.

Мајстори предвођени Шандором Путником урадили су заиста леп посао, наиме, осим што су елиминисали

пукотине на зидовима, извршили су све молерске и фарбарске радове, а на многим местима изменили су и дотрајао, трошни под.

Реализацијом унутрашње реконструкције соба у некадашњем парохијском дому, Новосентиванци сада

самоуправа стално допуњују и проширују – ову своју мисију наставиће и у будуће.

Посебно треба истаћи да су окончањем извођачких послова – који су коштали 800.000 форинти, а трошкове

имају заиста лепе просторије у којима ће моћи да одржавају окупљања, приредбе. Сем тога, ту је смештена и етнографска збирка, коју месни Срби предвођени Јеленом Марковљев Веселинов, председницом месне српске

је, као што рекосмо, сносила месна Српска самоуправа – поједини чланови српске заједнице у овом селу својим друштвеним радом допринели уређењу и улепшавању обновљених просторија. П. М.

Седница Српске самоуправе у Десци

У сусрет низу летњих и јесењих програма

Самоуправа Срба у Десци одржала је недавно своје друго овогодишње заседање, а проширеном седницом бираног тела Срба у овом насељу председавао је председник Чедомир Адамов. На самом почетку форума, након прихваћеног модификованог дневног реда седнице, прихваћен је обрачун за 2017. годину, а потом је председник месне српске самоуправе Чедомир Адамов присутне информисао о активностима бираног тела Срба у минулом периоду, међу којима су место добила и празновања зимских црквених празника, па Ускрса, одржавање Европске тузијаде, а свакако највећим успехом Дешчана може се сматрати реализација извођачких радова на адаптацији зграде Културног, образовног и духовног центра „Свети Сава.“

У следећој тачки главну реч имао је Кристифор Брцан, председник Културно-уметничког друштва „Банат“, уједно, потпредседник бираног тела Срба у Десци, који је присутне упознао са детаљима информативног разговора, вођеног са градоначелником Морахаломом Золтаном Ноградијем. Разговори су обухватили могућности остваривања културних програма и учествовања „Баната“ у њима након изградње Српског културног центра „Коло“ чија је изградња у току у већ поменутом бањском градињу. Иначе, током разговора између руководства Баната и Золтана Ноградија, постигнут је договор да се Дешчани у Морахалому представе

Серију летњих дешчанских манифестација 7. јула ће отворити „Жетва“, традиционална приредба којом се чувају стари жетвени обичаји, а следе кампови посвећени народној радиности и музици, као и прослава храмовне славе, 19. августа

30. јуна у склопу традиционалног фестивала „Homokháti sokadalom“.

Током седнице, чланови бираног тела прихватили су и предлог Уговора о сарадњи са српском самоуправом у Шиклошу. Тиме је дошло до проширивања листе оних организација са којима Дешчанска српска самоуправа већ има сличан протокол.

У наставку заседања на ред је доспело разматрање летњих програма... Серију манифестација отвориће „Жетва“, традиционална приредба у знаку евоцирања старих жетвених обичаја која је заказана за 7. јул, тј. на Ивањдан. Поменути програм предвиђа и плетење венаца од ивањског цвећа.

Дешчани се такође припремају за одлазак на манастирску славу у Грабовац па је током седнице искрвао предлог да се од сеоске самоуправе затражи аутобус. Главни програми предвиђају се у августу. Најпре ће се

Чедомир Адамов, председник Српске самоуправе у Десци

приредити традиционални „Музички камп“ (од 13. до 20. августа) па и „Камп ручне радиности“, а и ове године посебан нагласак биће стављен на празновање храмовне славе „Преображења Господњег“ 19. августа.

Српска самоуправа у Десци и ове године учествоваће у програмима „Дана села“ и то у гастрономском делу манифестације која ће се одржати првог викенда у септембру. Свакако, једна од највећих манифестација у животу Дешчана је „Ајварријада“, традиционална гастрономска и културно-забавна приредба која ће ове године, 8. септембра, бити обојена новим садржајима. Наиме, Дешчанска српска самоуправа је спремна да у склопу овог фестивала организује, приреди турнир у малом фудбалу, који би окупио љубитеље ногомета српске националности из разних српским живљем настањених насеља.

Треба рећи да су током седнице своја запажања, предлоге могли да изнесу и бројни позвани гости. Они су својим саветима, иницијативама знатно допринели успеху заседања Дешчанске српске самоуправе, па баш зато, трочлано бирано тело Срба у овом насељу ће и у будуће своје форуме одржавати у проширеном кругу заинтересованих мештана, спремних да и они својим учешћем допринесу уздигнућу, унапређењу културног, образовног и верског живота српске заједнице у Десци. П. М.

Усљех ученика Иве Маровића на ликовном конкурс

Инспирисан српском историјом, језиком и духовним наслеђем

Завршна свечаност 26. конкурса по реду, одржана је у СТШ-у „Милева Марић Ајнштајн“, у Новом Саду. Том приликом је отворена изложба најуспелијих ликовних и калиграфских радова на којој су, поред рада Иве Маровића, била изложена још два рада ученика из Мађарске – Натали Шошић и Мире Хорват Еленоре.

Награде је уручила Ева Феде, директорка центра. Том приликом је одржан културно-уметнички програм и читани су најуспелији литерарни радови. Конкурс је био расписан за више узрастних категорија ученика: за предшколце, основце нижих разреда, основце виших разреда, средњошколце и посебна категорија за средње уметничке и стручне школе.

Како сазнајемо, на конкурс је стигло око 400 врло квалитетних ликовних радова. Из Српске школе у Будимпешти послато је 20 радова. Радили су их ученици трећег разреда са учитељицом Мирјаном Ковач и ученици четвртог разреда са учитељицом Јасмином Латас. У оквиру вантакмичарске категорије, послата су и занимљива идејна решења за слова наше азбуке, која су урадили ученици првог разреда са учитељицом Весном Чаплар. Деца су осмислила уз свако слово сликовну поруку, а радови су послати као дар ликовне радионице првака Српске школе у Будимпешти.

На традиционалном ликовном конкурс за децу и омладину, под називом „Светосавље и наше доба“, четврто место и похвалу освојио је Иво Маровић, ученик четвртог разреда Српске школе „Никола Тесла“ из Будимпеште

Иво Маровић са учитељицом Јасмином Латас

Иво Маровић је насликао Светог Симеона Мироточивог као централну личност свог рада, са књигом и манастиром Хиландаром, чији је ктитор. Слика је обрубљена виновом лозом која има снажну симболику у хришћанству. Да би ученици били мотивисани и упућени у тему, претходно су са учитељицом Јасмином Латас, која предаје ликовну културу у четвртог разреда, причали о Све-

том Симеону, оснивачу српске владарске лозе династије Немањића. Направили су презентацију, а затим су погледали филм о Светом Симеону и читали на часу песму Мила Медића „Завештања великог жупана српског Стефана Немање свом сину Светом Сави“ – одломак „Завештање о језику“. Тек после су имали задатак да ликовно осмисле и маштом дочарају научно градиво.

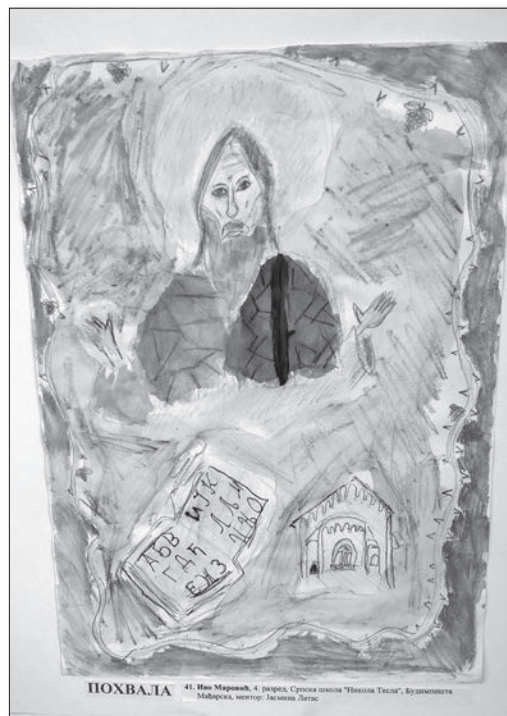
Најуспешнији рад је био Иве Маровића, ученика који је пре две године из Норвешке дошао у Будимпешту. Он је сада ученик четвртог разреда, код учитељице Љубинке Георгијевић. Рођен је 30. јула 2008. године, у Подгорци и каже да се у нову средину врло успешно уклопио. Одличан је ученик, говори и чита на енглеском језику, јер је у Норвешкој ишао у интернационалну школу, а овде учи мађарски и многимга је омиљени другар.

Причу о Светом Симеону Мироточивом је доживео бајковито и помало мистично. „Пуно сам научио из наше историје

ПРИЗНАЊА

преко те приче. Научио сам како је отац на сина пренео љубав и заветовао га да чува свој језик и веру. Научио сам и да његове мошти почивају у манастиру Студеница. О језику сам научио да ма где да одемо да живимо, не смемо да заборавимо свој матерњи језик, јер нам је он највредније благо и наслеђе. Захваљујући свом језику најлепше говоримо о осећањима.“

Иво је веома занимљив дечак који врло лепо и зрело прича. Има своје ставове и идеале, иако је тек десетогодишњи дечак. Са родитељима и сестром Ирином иде у позориште, посећује изложбе и музеје. На додели награде била је и његова породица, која му је у свему снажна подршка, као и учитељица Јасмина Латас. С. 3.

Похваљени рад

Промоција превода Пејтра Милошевића

„Капетан Прљави Фред“ представљен и у Београду

Књижевно вече поводом 75. годишњице од смрти мађарског писца Јенеа Рејтеа (P. Howard, 1905–1943), чији авантуристичко-хумористички романи плене генерације читалачке публике од 30-их година прошлог века до данас, одржана је недавно у сали Мађарског културног центра, у српској престоници. О преводу познатог Рејтеовог романа „Капетан Прљави Фред“ говорили су преводилац ове књиге Петар Милошевић и њен издавач Ненад Шапоња из издавачке куће „Агора“ из Новог Сада.

Нимало лаког задатка, превода овог класика Рејтеове тзв. петпарачке литературе, који појачава врлине овог жанра, романа „Капетан Прљави Фред“, латио се Петар Милошевић, који је био приморан да због специфичног пишчевог језика и стила, текст „посрби“, али да та компензација остане у духу и стилу оригинала.

Госте је представила и основне податке о писцу и преводиоцу изнела

је Зорица Рафајловић, аташе за културу Мађарске амбасаде у Београду, а затим су преводилац и издавач упознали посетиоце са овим интересантним издањем.

Учесници промоције у Културном центру Мађарске

Веома популарни Рејтеови романи говоре о егзотичним лукама, далеким морима, афричким пустињама, подземљу и владарима, а један од најславнијих његових ликова је управо

Прљави Фред. Књига је први пут објављена 1940. године, а затим је доживела безброј издања. „Агора“ је превод на српски језик ове књиге објавила 2015. године, у оквиру своје библиотеке „Крими романи“.

– Било ми је драго што су се присутнима свиђали одломци које је читао глумац Марко Мак Пантелић, а они који су већ раније прочитали српски превод књиге, такође су рекли да им се јако допада – каже за наш лист Петар Милошевић и додаје да је промоција протекла у веома пријатној атмосфери, након чега је уследио срдчан разговор са љубитељима писане речи и потписивање књиге.

Странице превода и ове књиге, већ по устаљеном маниру и на шармантан начин, мешају ћирилично и латинично писмо, на шта су читаоци у Милошевићевим књигама већ навикли, па тога постаје свесни тек након другог или трећег ишчитавања, и то уз добру концентрацију.

Д. Б.

ВЕСТИ Српска писана реч на „Недељи књиге“ у Сегедину

Изложена књижевна, публицистичка и новинска издања

У организацији Библиотеке „Шомођи“, у Сегедину је од 5. до 11. јуна одржана „Недеља књиге“. Слично ранијим, својеврсни празник књиге и ове године обилазео је програмима, пре свега, промоцијама и књижевним трибинама, а до изражаја је дошла и презентација издаваштва народности. И ове године читалачкој публици, заинтересованим пролазницима се на Тргу Дугонич 10. јуна представила и српска заједница у Сегедину, која је на посебном штанду изложила издања, штампана на српском језику.

Захваљујући залагању Јелене Фаркаш Сеје, председнице Српске самоуправе у Сегедину и Боривоју Русу, председнику Сегединске месне српске заједнице, заинтересована публика је и овај пут била у прилици

да стекне увид у издавачку продукцију Срба у Мађарској. Наиме, пружила јој се могућност да завири у разне бројеве Српских недељних новина, недељника Срба у Мађарској, „Српске календаре“, годишњаке, ту су била, наравно, и разна издања наших књижевника попут Предрага Степановића, Петра Милошевића, Драгомира Дујмова, Драгана Јаквљевића, а изложени су и бројни примерци „Дешчанских свезака“, односно, „Барањских српских свезака“ те друга издања о српско-мађарским културним везама итд.

Новина је била да су се на штанду нашли и преводи наших врских аутора на мађарски језик, па се на тај начин и мађарској читалачкој јавности указала прилика да упозна наше ствараоце и то пре свега за-

хваљујући Издавачкој радионици „Венцловић“.

Поред писане речи, промовисана је и музичка баштина Срба у Мађарској. Изложени су бројни носачи звука који сведоче о лепотама православног литургијског певања, појања, односно, понуђени су и ЦД-и са фолклорним садржајем.

Када већ поменуемо фолклорни садржај, онда ваља истаћи да ни овогодишња „Недеља књиге“ није прошла без презентације српског фолклора. И овај пут промовисања лепота српских народних игара прихватило се Културно-уметничко друштво „Банат“ из Деске, чији су чланови заинтересованој публици дочарали богатство и раскош српског фолклора, српских народних ношњи, штавише, чланови нашег ансамбла су приредили и српску плесачницу.

У склопу културне манифестације, иначе, руководиоци сегединских Срба су разговоре водили и о могућности промовисања књиге „Мање страха, више среће“, аутора Оливера Шифлиша, Суботичанина који данас живи у Будимпешти.

Предраг Мандић

Сјорпска дружења у ресторани „400“

Како се у Будимпешти навијало за Србију

Ових је дана све у знаку Светског првенства у фудбалу, које се одржава у Русији, а на коме наступа и српска репрезентација. Први меч у Русији, домаћину такмичења, селекција Србије играла је против Костарике, у недељу, 17. јуна.

Такав „празник“ није могао, а да не буде адекватно обележен и у Будимпешти. Српски ресторан „400“ позвао је заинтересоване, а мало их је који то нису били, да заједно испрате директан пренос утакмице. Дуел се играо од 14 сати, па је недељни ручак уступио место дружењу и здушном бодрењу фудбалског државног тима, иако је, мора се додати, била баш жестока врућина.

Добро расположење које је трајало све време забележиле су и камере мађарске, али и наше нове, будимпештанске „Варош“ интернет-телевизије. Оптимизам је био просто заразан, и како је прво полувреме одмицало, а отицали пиво, сокови и по који хладан шприцер уз роштиљ, уверење о сигурном тријумфу Србије бивало је све јаче. Томе је допринела и збиља добра игра наших „Орлова“ у Самари, где је меч игран. Ипак, први део игре остао је недоречен головима.

Као да је чуо жељу навијача у Будимпешти, а и целом свету, капитен Србије Коларов постигао је из слободног ударца прелеп гол, гол за коначних 1:0, за прва три бода и неизмерну радост. И, наравно, велики понос свих нас навијача из Будимпеште.

– Лепо сам ја рекао шта ће бити, чуло се после утакмице.

– Ма нису Костариканци шансе имали да не изгубе данас!

– Далеко има да догурамо!

– Следећи су Швајцарци...

Група малишана утакмицу је посматрала заједно, иако, су, јасно, и родитељи били присутни. Додатно их је красила велика застава Републике Србије.

– Волим што смо победили, али очекивао сам да ћемо им дати више голова, рекао је један од њих. – Ово је мало!

– Стани, дете, победа у првом колу Светског првенства! Три бода велика као кућа, а теби – мало?

– Мало, мало. Али наплатићемо то Швајцарцима у следећој утакмици.

И, пада договор – видимо се поно-

во сви, на истом месту, кроз пет дана. У петак, 22. јуна, играли су Србија и Швајцарска. Меч вечерњи, од 20 сати. Време много хладније но први пут, али срца поново врела... Екипа готово иста, мада, с обзиром на термин,

на Косову, још као држављани негдашње нам Југославије.

Швајцарци, на ужас српског навијачког народа у Будимпешти (а и шире), не мисле да је меч завршен. Друго полувреме доноси потпуни преокрет. Од наших 1:0, до 1:2 за упорне и надасве стрпљиве „Сајције“, без обзира на то где је ко рођен. Крај утакмице. Суворна лица на растанку.

– Јоооој, шта направише...

– А водили смо...

– Прерано смо дали гол...

Свако сад зна разлог зашто смо изгубили. Прозвучало у даље такмичење озбиљно је доведен у питање, јер нам остаје још утакмица са Бразилом у групи, и практично морамо да је добијемо. Добро, добили смо их у Монтевидеу, 1930. Беше то прво Светско првенство. Нама, мање-више, до дан – данас најдраже.

Таман је прошло довољно времена да нам се догоди још једно колективно чудо. Или није? Лагано се народ српски, навијачки, разилази из ресторана „400“.

Много се мисли роји по главама, али срца ипак куцају и даље за Србију. Нада умире последња, већ је и први пут речено. Али, док је има...

Утакмица је одиграна у среду, 27. јуна. Све знате...

Саша Микић

Београдски витезови у Пеши

Ренесанса српског витештва

Чланови витешке дружине „СВЕ.АРХ“, која окупља љубитеље стила средњовековних српских витезова, боравили су недавно у Будимпешти. У оквиру фестивала „Тврђава је наша“, који је одржан у парку иза Трга Хероја, а испред тврђаве Сибињанин Јанка, ова витешка дружина приказала је српске средњовековне борбе, костиме и особености живота из тог периода.

Овај фестивал је по много чему занимљив и привлачи велики број посетилаца, који на једном простору могу да виде многе занимљивости, али и да се сретну не само са витезовима из средњег века, него и са онима из доба Турака, као и са савременом војском.

Неке од чланова ове младе витешке дружине вежу неке нераскидиве везе са Будимпештом, као што је то случај са некадашњом ученицом Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, Саром Ђокић:

„Пресрећна сам што сам поново у Будимпешти, јер овај град има посебно место у мом животу. Ту сам провела лепих 5 година на Тргу ружа у Српској школи, где сам се школовала и упознала овдашњу српску заједницу, која је најжалост у Србији недовољно позната. Заволела сам те људе, град и увек се радо поново враћам.

Веома ме је обрадовао позив Милана Ђурића, мог некадашњег професором и в.д. директора Културног и документационог центра Срба у Мађарској, да већ другу годину за редом, у оквиру овог фестивала, прикажемо средњовековни витешки период у Србији. Прихватили смо се овог одговорног задатка и верујем да смо

оправдали наш боравак у Будимпешти“, изјавила је Сара за наш лист.

Витешко уружење „СВЕ.АРХ“ постоји од 2015. године и бави се реконструкцијом српске средњовековне културе из периода деспота Стефана

Лазаревића, с краја XIV и почетка XV века. Према речима чланова овог удружења, њихов циљ није само приказивање борби, које су свакако најзанимљивији део, већ и целокупног живота у средњем веку у Србији.

Демонстрацијама витешких борби у аутентичним костимима из средњег века, ова витешка дружина привлачила је пажњу посетилаца фестивала, тако да је испред српског шатора увек била велика гужва.

„Веома нам је драго да нам прилазе људи, интересују се и за српску средњовековну историју, а ми им дозвољавамо да пипну оружје, да обуку кошуљу или ставе шлем, и то им се веома допада. Не постоји језичка баријера, јер ако су људи отворени и желе нешто да упознају, нема никаквих препрека. Демонстрација наших борби није увек увежбана, него је већим делом то импровизација, коју примећује и публика. Верујем да је због тога она доста активна, навија и ставља се на страну једног или другог витеза. Било нам је веома лепо у Будимпешти, све похвале за организацију, и надам се да ћемо следеће године бити поново овде“, рекао нам је Павле Павловић, историчар и вођа витешког удружења „СВЕ.АРХ“ из Београда.

Д. К.

Екскурзија по јују Мађарске

Сусрет са три барањска града

У склопу ђачке екскурзије ученици 6. разреда будимпештанске Српске основне школе, предвођени разредним старешином Оливером Младеновић Мунисић, 2. и 3. јуна боравили су у Жупанији Барања. Ђаци наше образовне установе претходни дан провели су у Стоном Београду где су обишли месну српску православну цркву, а приликом боравка у Жупанији Барања прва станица била им је Сигетвар.

Одмах потом пут их је водио у Печуј где су захваљујући малом возићу погледали поједине културно-историјске знаменитости града. Наравно, из обиласка престонице Жупаније Бара-

ње није могао да изостане ни месни српски православни храм где их је поздравио јереј Милан Ерић, парох печујски.

Ученици 6. разреда будимпештанске Српске основне школе боравили су и у Шиклошу где су највише уживали у купању на градском купалишту, а свој излет привели су крају у Мохачу.

У сваком случају, пулени разредне старешине Оливере Младеновић-Мунисић – 14 дечака и 4 девојчице – били су задовољни како програмским активностима, тако и додатним забавама које су ове године окарактерисале ђачку екскурзију.

П. М.

Обележен усѿех „Теслиних“ сѿорѿишѿиа

Свечаност за „бронзане“ фудбалере

Фудбалери Српске школе „Никола Тесла“, са професором и тренером тима Властимиром Вујићем, свечано су обележили освајање бронзане медаље на будимпештанском међушколском такмичењу. Дружење и додела пехара одржани су 8. јуна, у ресторани „400“, у Будимпешти. Том приликом пехар капитену тима, Теодору Тричковићу, уручио је

сLINE“ играче и охрабрили их за даље успехе.

Професор Властимир Вујић, тренер тима, био је врло поносан на екипу и рекао да зна да ће следећа година такође бити година тренинга, утакмица, али и победа, чему се унапред радује. Он је том приликом поделио и књиге Зорана Аврамовића: „Фудбал на првом месту“, „Фудбал у срцу милио-

фудбалски тренер на Академији „Пушкеш“, Бојан Лазич, а председник Српске самоуправе у Будимпешти, Борислав Рус уручио је пехар најбољем одбрамбеном играчу, Димитрију Маневском. Они су одржали пригодан говор у којем су похвалили „Те-

на“ и „Фудбал-глобална религија“, и представио нашу бившу гимназијалку, Ману Матовић, која се успешно бави женским фудбалом. Она је захваљујући томе добила Спортску стипендију и наставила школовање у Америци.

С. З.

РЕПОРТАЖА

Унеско *својој* радио обнову задужбине Стефана Немање

Научници не знају како су изгледали Ђурђеви ступови

Обнова манастира Ђурђеви ступови код Новог Пазара, задужбине Стефана Немање из XII века, неће највероватније ни овога лета бити крунисана завршетком високих кула-ступова, по којим је ова

Дугогодишња обнова манастира код Новог Пазара највероватније неће бити настављена. Целовита обнова храма, са реконструкцијом кула, није научно утемељена и не постоје релевантни подаци на основу којих би куле биле обновљене у пуној висини

светиња, некада симбол Немањине моћи, добила име. Радови на кулама заустављени су пре три године са образложењем да је то само привремено стање и да ће убрзо, док се прикупи додатна документација, бити настављени. Међутим, судећи према информацијама из Министарства културе, које финансира обнову овог културног добра под заштитом Унеска, наставак радова на зидању ступова није у плану, а можда га уопште неће ни бити.

— Радови на обнови Цркве Светог Ђорђа у манастиру Ђурђеви ступови нису стопирани, нити је реч о немогућности даљег финансирања радова, већ су с динамиком и предвиђеним планом у потпуности извршене дугогодишња обнова и презентација храма, заснована на поузданим историјским и материјалним подацима. Целовита обнова храма, са реконструкцијом кула, није научно утемељена и не постоје релевантни подаци на основу којих би куле биле об-

НЕОБИЧНА АРХИТЕКТУРА

О посебном значају манастира, поред старих биографских текстова, говори и његов изузетан положај. Подигнут је на самом врху истакнутог узвишења и особене је архитектуре: црква Светог Ђорђа је са две кула-столпа/ступа, који су дали каснији назив и цркви и манастиру — *Ђурђеви ступови*. Слично архитектонско решење, прилично необично за православне цркве Балкана, има још само доста мања Богородичина црква у Доњој Каменици, у којој су, међутим, оба предња торња сачувана. Ступ представља пространији комад обрадивог земљишта у поседу владара, властеле, или црквених институција, који су га непосредно искоришћавали. Зато се може рећи да су ступови били део властелинске резерве, обрађиване бесплатним радом зависног становништва.

новљене у пуној висини — објашњавају у Министарству културе.

Обновом кула без поузданих чињеница о висини и начину обликовања њиховог завршетка био би материјализован један хипотетички изглед, који би садашњу документарност пажљиво рестаурираних кула заменио нечијом представом о њима. Пошто су Ђурђеви ступови под заштитом Унеска, Србија се потписивањем Конвенције о заштити светске културне и природне баштине обавезала да поштује основне постулате и критеријуме, на основу којих је добро уписано на Светску листу, као и на очување аутентичности. Прекомерном и неутемељеном обновом угрожава се аутентичност споменика, услед чега светско културно добро може бити скинуто са листе Унеска.

Дугогодишњи члан Одбора за обнову Ђурђевиких ступова професор Мирко Поповац каже да су верници у Рашкој области разочарани, али да се још надају да ће започете куле бити сазидане до врха, односно до куполе манастира.

— Без ступова манастир неће повратити ори-

гинални изглед и сјај који је некада имао. Оставити куле на половини није никакво решење — истиче Поповац.

Манастир Ђурђеви ступови је готово три века био у рушевинама. Озбиљнија обнова започета је седамдесетих година прошлог века и њоме је неколико деценија руководио покојни академик Јован Нешковић. Када је пре двадесет година обнову требало додатно интензивирати, а светињу оживети (вратити монахе), формиран је Одбор за обнову на

жупан Стефан Немања у првим годинама после ступања на престо великог жупана (изградња је завршена 1171. године), а црква је осликана око 1175. године. Манастир је уврштен у светску културну баштину и под заштитом је УНЕСКО-а. Дакле, постоји већ преко 830 година, а од тога је 300 година у рушевинама и 40 година се обнавља. У манастиру живе 4 монаха и 2 искушеника.

По писању биографа Стефана Немање, његовог сина Стефана Првовенчаног, манастир је настао тако што се Немања, док је био затворен у једној пећини, заветовао да ће изградити манастир посвећен Светом Ђорђу.

Игуман манастира Светог Ђорђа је имао истакнуто место у животу цркве, а сам манастир је спадао у краљевске манастире у тринаестом веку. Манастир је изграђен на крунским поседима династије Немањића и располагао је знатним властелинством.

Други ктитор манастира био је краљ Драгутин који је доградио манастирску цркву и осликао њену припрату. Он је из Срема, где је живео, пренет у манастир Светог Ђорђа и ту сахрањен 1316. године. Манастир Ђурђеви ступови је запустео 1689. године, након Аустро-турског рата, када су последњих 16 монаха који су чинили

челу са тадашњим владиком рашко-призренским Артемијем.

И тада је било спорова: како светињи повратити оригинални изглед и стари сјај, али је академик Нешковић својим знањем, искуством и ауторитетом све недоумице брзо разрешио. Многи у Старом Расу верују да би, да је он жив, и куле (ступови) увелико биле озидане.

Манастир је посвећен Светом Ђорђу, који се налази на брду изнад Новог Пазара, у Старом Расу. Ђурђеви ступови су један од најстаријих српских манастира, који је подигао велики

братство напустили манастир и пред Турцима побегли на север. Током наредна два века Ђурђеви ступови су постали рушевина коју су ратови још више разарали.

У другој половини двадесетог века почели су радови на истраживању и обнови манастира. Археолошки и рестаураторски радови вођени су између 1960. и 1982. године у оквиру великог пројекта везаног за Стари Рас и Сопотане, који су скупа од 1979. године уврштени у УНЕСКО-ву листу светске културне и природне баштине. ■

Српски добровољци из Мађарске у Великом ратију (22)

Неизвесности и мучно ишчекивање

За певницом је дрхтавим гласом појао стари појац наборана лица. Личио му је на времешног ловранског појца кога је Жарко још као дете видео и заувек упамтио. И он је на посве исти начин појао.

Поред мноштва похабаних црквенословенских књига угледа и две потпуно нове. Ове последње беху на гагауском језику, штампане руском грађанском азбуком „Евангелије гагаузка тюркџа“ и „Аллахли литургија“. Опхрва га знатижеља. Прва беше „Јеванђеље на гагауско-турском“, друга пак „Божанска литургија“, објаснио му је доцније на руском времешни Тодур Карачобан. Обе књиге, штампане у Кишињеву 1909. и 1911. године, хвалиле су таленат преводиоца Јереја Михаила Чакира.

Стари Тодур је дозволио да Жарко на црквенословенском, и то на ловрански начин отпоји „Иже херувими“. Несвакидашњи доживљај препороди Жарка. Кроз тело му прођоше пријатни жмарци. Заплусну га вал вибрирајуће енергије.

Осмехну се и признаде себи да је током страхотних ратних година ипак постао богатији. Упознао је, видео или бар чуо за некад му непознате Долињане, Бојке, Лемке, Караме и Гагаузе, мале народе овог дела ратом захваћене, несрећне Европе. Размишљајући о њима у постели, те ноћи поново усни сан о својој омиљеној фресци у српскоковинском манастиру. Изнад лежећег Јесеја, у

Средином августа 1917. године говоркало се о неком Југословенском револуционарном савезу који је, наводно, маја месеца формиран у Кијеву, махом од официра и војника „дисидената“, попут социјалистичких агитатора

Група чланова Југословенског револуционарног савеза

медаљонима се, уместо његових потомака, појавише беле мрље из којих полако израњаше посве нови портрети. У сваком медаљону се појавише слике изгинулих, а драгих му људи, које је током ових крвавих година упознавао и губио. Смртно бледа, готово безизражајна лица

гледала су га са тугом у оку. Као оштрица ножа, њихове уске усне непомично су појале тужни кондак за упокојене „Со Свјатими упокој Христe душе раб твојих, идјеже њест бољезан, ни печал, ни воздиханије, но жизањ бесконечнаја!“ („Са Светима упокој Христe душе слугу твојих,

ФЕЛТОН

где нема болести, ни жалости, ни уздасања, него где је живот бесконачни!“)

Око празника Трнова Петка пуче глас о поновном покрету за Добруцу. Српски добровољци, а поготово Банаћани, никако нису били вољни да се жртвују за румунске ратне циљеве, понављаше због тога што су колале узнемиравајуће приче да Румуни планирају да заузму и себи припоје цео Банат, па и много шире, све до обале Тисе, почев од Сегедина и Солнока, па тамо негде до Токаја.

Време је протицало у неизвесности и мучном ишчекивању. Средином августа 1917. године у Етулеји се све више говоркало о неком Југословенском револуционарном савезу који је, наводно, маја месеца формиран у Кијеву, махом од официра и војника „дисидената“, попут социјалистичких агитатора, Личанина, Максима Чанка, Николе Груловића, родом из Бешке у Срему, и Босанца Николе Ковачевића.

Жарка је све више забрињавало осипање добровољаца, ширење социјалистичких и револуционарних идеја које за њега беху потпуно стране и неприхватљиве. Љуба Жебељан је све више богорадио и псовао румунске преваранте, Стевко Видак је и даље сањарио о својој великој љубави коју је оставио у Ловри. Није прошао дан, а да јој није написао писмо. Сваког поподнева је навраћао у скромно поштанско здање које је вазда мирисало на свежу хартију и грузијски чај. (...)

Драгомир Дујмов

Недоумица приликом огласка у јосије

Изути се или не, питање је сад...

Бити без ципела у гостима за многе је доказ поштовања домаћина, ствар хигијене, а за неке нешто недолучно чак и када се са ципела или чизмица слива блатњава киша. Изување је пожељно на истоку и у неким западним земљама, али не и Паризу, Лондону и Риму

Тако на Блиском или Далеком истоку гости који се не изувају сматрају се непристојним. Осим тога, народи на Далеком истоку верују да је веома културно изути се и пред вратима оставити бриге и тешкоће у ципелама.

У западном свету традиција изувања је, такође, веома распрострањена, не само пре уласка у сопствену кућу или код пријатеља, већ и на железничким станицама, у аутобусима, па и у авиону, као што то без имало устручавања раде Швеђани. Немци, пак, воле да су им стопала комотна на радном месту и радо ципеле замењују нечим удобнијим.

Парижани се не изувају.

Обичај изувања се веома поштује у далеком и веома урбаном Јапану и нама ближој Турској, а та пракса се одомаћила и у Чешкој и Норвешкој. Међутим, изување испред врата је незамисливо у Паризу, Лондону и Риму, јер би тако нешто најблаже речено изазвало изненађење, нешто недолучно, па званице у скупоценим ципелама и не помишљају да их скину.

На Балкану, као што је то неко добро приметио „бити или не бити“ гласи: ако се не изујемо као што домаћица очекује, она се неће лепо осећати; ако се изујемо – тада се ми нећемо лепо осећати. Већина наших људи сматра да је изување обуће задирање у приватност и атак на достојанство. У градској јурњи није увек могуће предвидети да ли ће ноге да се презноје или отекну, а многи би се због тога осећали непријатно и код најбољих пријатеља. Раскомоћена стопала могу да покажу и да су пете мало задебљале, да су нокти баш у време посете стигли за скраћивање, или је већ израсли нокат зацепио чарапу и мало из ње вири...

У свечаним приликама као што су славе, рођендани или друга већа кућна окупљања, од званица се не очекује да се изују. Уз свилену хаљину

или белу кошуљу некако не иде изување и облачење исувише малих или повећих папуча са плишаном куцом која плази језик на званицу преко

пута. Али, улазити у нечији дом са јако запрљаним ципелама је крајња неосетљивост и некултура.

Дилеме нема: када загазимо у блато, или у необорив доказ да је ком-

ЖИВОТНИ СТИЛ

шијски љубимац био у шетњи, а власник се није потрудио да уклони траг – требало би се изути. Понекад је потребно обућу прво очистити на отирачу који је омотан пешкиром овлаженим дезинфекционим раствором па тек онда ући у кућу и скинути их. Ако напољу лије и ципеле су се напиле воде толико да из њих капље, такође. За такве прилике требало би имати папуче за госте, али не оне које су ношене, већ чисте које се после употребе могу опрати у машини.

Правилна лепог понашања сматра се и скидање обуће у кући где је беба. Гости се у таквим домаћинствима изувају и када то нико од њих не тражи, али је понекад домаћица принуђена да дубоко удахне пре него што замоли несмотреног госта да се изује, правдајући се да је беба мала или да је дете тек проходило, па више мили по поду него што стоји. Млади, са осушеним блатом у зарезима ђонова које се тако лако скида на управо очишћеном тепиху – требало би да се изују.

По речима лекара, изување обуће са медицинског аспекта је апсолутно оправдано. На ђоновима је највећа концентрација свих врста микроорганизама, делова инсеката и нечистоће. У ципелама не би требало улазити у спаваћу собу, а посебно не у дечју. ■

НЕВЕН

Нови успеси Елене Вукмир у ритмичкој гимнастици

Четири златне медаље на Државном првенству Мађарске

Ученица првог разреда Српске школе „Никола Тесла“ Елена Вукмир, већ је позната нашим читаоцима по изузетним резултатима у ритмичкој гимнастици. Успеси које је постигла током ове године потврђују њен таленат и континуитет у раду

Овога пута, Елена Вукмир је постала првакиња Мађарске у ритмичкој гимнастици, категорији 2010. годишта на Државном првенству А категорије. На такмичењу је освојила четири златне медаље: у слободном саставу без реквизита, у дисциплини са карикама, у укупном пласману и у екипном такмичењу где је њен клуб МТК освојио прво место.

То је изузетан успех за једну осмогодишњу девојчицу, с обзиром да је конкуренција била веома јака. Овај успех је дошао после исто значајног успеха који је постигла раније ове године.

Учествовала је на такмичењу у „Ритам купу“ који је одржан у Београду у априлу месецу. На овом Купу се такмиче девојчице њеног годишта из целе Европе. Присутне су биле у великом броју такмичарке из Русије, Бугарске, Румуније, Естоније, Кипра. Занимљив је податак да се девојчице из Русије баве професионално ритмичком гимнастиком и тренирају дневно од 6-8 сати. Елена је, у конкуренцији професионалних такмичарки, освојила друго место у слободном саставу без реквизита иза првопласиране Рускиње.

Елену очекује напорно лето, док ће се њени вршњаци играти негде на реци или на мору, језеру, она ће свакодневно тренирати од 9-17 са својим тренерима и радити на постављању нових кореографија. Јер нова такмичарска сезона ће брзо доћи. Иза сваког успеха, стоји рад и упорност, али и подршка најближих, родитеља и фамилије како би се издржали фи-

зички и психички напори. Елена са лакоћом савладава школско градиво, али је одлична и у ваннаставним активностима. Па ипак, ништа тако снажно не доживљава као љубав према ритмичкој гимнастици. Сваког дана, сем среде, проведе на тренингу три до четири сата.

Посматрајући Елену и из разговора с њом, види се да она просто, живи ритмичку гимнастику. Кад заврши домаћи задатак, остатак времена вежба, смишља кореографију, бира музику и мења костиме. Сигурно да јој је напорно, види се то понекад по њеним стопалима и глежњевима који умеју да поплаве, али Елена и ту границу бола помера и апстрахује. Родитељи је не форсирају, то су њене, истинске амбиције. Она има своје узоре, углавном у руским такмичаркама. Једна од њих је Александра Солдатова коју Елена уме помно и са дивљењем да гледа на Јутјубу и да скида њене покрете. Свима је посебан ужитак Еленина радост после победа. То је она врста поноса и узбуђења које се тешко може речима описати. Елена је члан Спортског клуба МТК у Будимпешти, а тренери су јој Ерика Лажањи, Жофи Лаубер и Ноеми Геле (Deutch-Lazsányi

Erika, Lauber Zsófia, Gelle Noémi), професионалне и успешне ритмичке гимнастичарке и изузетни педагози. Свима који су имали срећу да Елену гледају на Државном првенству, дуго ће остати урезана у памћењу слика грациозне девојчице у прелепом костиму, на највишем престоичком постољу, а посебно њеним најближима. Честитамо, Елена!

Славица Зељковић

Излети њештанских ђака

Незаборавно путовање Дечјом железницом

Ученици 9/ц разреда Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, предвођени својим разредним старешином, професором Драгомиром Дујмовом, кренули су на излет у Будимска брда. Са Трга ружа путовали су до Трга Калмана Села, одакле су после краће вожње стигли до Варошмајора, где су пресели на превозно средство са зупчаником, које их је превезло до Сечењијевог брда. Панорама је била фантастична. Будим се видео као на длану. Тако су стигли до станице Дечје железнице. Овде је деветак чекало изненађење.

Путовање Дечјом железницом по брдима Будима, увек доноси нова узбуђења и занимљивости, не само деци, већ и одраслима. Тако је било и недавно, када су се међу путницима нашли ученици деветог разреда будимпештанске Српске гимназије

Наиме, на њихово велико одушевљење све послове на железници обављају основци обучени у железничке униформе.

Расположени ђаци 9/ц разреда у возићу су се за тили час спријатељили са малим кондуктером, који им је

рекао да сви ученици које раде у оквиру Дечје железнице морају да имају просек 4,5. Само они могу бити примљени у ред малих железничара. После четворомесечног курса они врше своју озбиљну дужност на релацији Сечењијевог брда и Хивешвелђа.

Запослени на Дечјој железници поред похађања наставе, сваких петнаест дана напуштају школске клупе и крећу на Дечју железницу која има девет станица. Возић ову маршруту кроз густу шуму будимских брда прелази за четрдесетак минута. У једном моменту пред очима наших ђака указао се Будим, који је изгледао као макета. После тунела воз се ускоро зауставио на последњој станици.

Задовољни и богатији за још једно искуство, ученици 9/ц разреда су се вратили у ђачке домове.

Д. Д.

ИНФО СЕРВИС

*Друштво уметника „Светионик“ из Ниша,
расписује конкурс*

**ЗА НАЈЛЕПШУ ПЕСМУ И ПРИЧУ
ПОД НАСЛОВОМ
„ИМАМ СЛОБОДУ“**

На конкурс је потребно послати до три необављене песме, или три приче, у три примерка, откуцаних на рачунару или куцаћој машини. Дужина песме и приче је неограничена. Радове слати под шифром. Један аутор може имати само једну шифру за све радове. Решење шифре и подаци о аутору: име и презиме, адреса, број телефона и маил достављају се у посебној, затвореној коверти. Радове могу слати сви аутори из региона на свом матерњем језику (уз превод на српски језик).

Рок за слање радова је **20. јул 2018. године**. Одабрани радови биће штампани у зборнику „Светионик“. Биће изабран најбољи од најбољих, који стиче право на штампање самосталне књиге и промоцију, као првонаграђени.

Радове слати на адресу: Друштво уметника „Светионик“, Ул. Новице Жигића Боже бр. 15, 18000 Ниш – са знаком: ЗА КОНКУРС. Такође, радове под шифром можете слати и путем имејла, на адресу konkurs.svetionik@gmail.com, а засебан мејл са разрешењем шифре на адресу resenja.svetionik@gmail.com.

Резултати конкурса биће објављени 1. августа 2018. године на страници Друштва уметника „Светионик“, док ће одабрани бити обавештени и лично. Промоција зборника биће одржана крајем августа.

Додатне информације можете добити позивом на број +381637003010, и на имејл du.svetionik@gmail.com.

Конкурс за етнологе, антропологе, етномузикологе и етно сакуљаче

**НАГРАДА „МИЛЕ НЕДЕЉКОВИЋ“
ЗА 2018. ГОДИНУ**

Награда „Миле Недељковић“, коју је утемељило Удружење грађана „Баштина и будућност – Аранђеловац 1859“, додељује се за најбоље дело из области савремене српске фолклористике (етнологије и антропологије, етномузикологије и народне књижевности). Награда носи име једног од најзначајнијих наших етнолога, проучаваоца народне традиције и историје, публицисте и педагога.

Награда подразумева новчани износ и плакету, а жири који ће и ове године вредновати приспеле наслове, сачињен је од еминентних научних радника.

За награду могу конкурисати научне студије и сакупљачке збирке објављене на српском језику, као прво издање у протеклој 2017. години. Конкурс је отворен до **4. јула текуће године**, а по 5 примерака радова (књига) треба послати на адресу: Удружење грађана „Баштина и будућност“, Етно кућа, Занатлијска 63, 34300 Аранђеловац.

Награда „Миле Недељковић“ биће додељена крајем септембра 2018. године у Аранђеловцу у оквиру програма који је манифестационог карактера.

У реализацији ове идеје, Удружење грађана „Баштина и будућност – Аранђеловац 1859“ има, као и сваке године, подршку Општине Аранђеловац и свих оних установа, удружења и појединаца с којима је и сам Миле Недељковић свесрдно сарађивао, оставивши за собом знаменито културно и научно дело.

Више о Награди „Миле Недељковић“ потражити на сајту www.bastinaibuducnost.org.

Иван Златковић, координатор манифестације
+38164 1402498

28. Фестивал народних игара у Сегедину
ВЕЧЕ НАРОДНИХ ИГАРА У ДЕСЦИ

6. јула 2018. од 18.00 ч.
Сеоска кућа у Десци

Учествују:
КУД „Железничар“ из Краљева
КУД „Кочо Рацин“ из Скопља
Улаз је бесплатан!

ИВАЊДАНСКИ ОБИЧАЈИ У КАЛАЗУ

7. јула 2018. од 19.00 до 22.00 ч.
Kós Károly Művelődési Ház és Könyvtár
Budakalász, Szentendrei út, 9.

После програма – игранка!
Улаз је бесплатан!

Организатор:
КУД „Рузмарин“

**XXIII ФЕСТИВАЛ РИБЉЕ ЧОРБЕ
У БАЈИ**

Од 12. до 15. јула 2018.

12. јули – четвртак:
18.00 – Фолклорни гала програм: поред бројних културно-уметничких друштава, наступају и КУД „Весели Сантовчани“ и оркестар „Бабра“

13. јули – петак:
18.00 – Концерт Оркестра „Забавна индустрија“

14. јули – субота:
18.00 ч. – Концерт Тамбурашког оркестра „Бачка“

*Српска православна црквена општина у Липови,
Самоуправа Срба у Липови и Печујско-барањско српско
удружење, срдечно вас позивају на*

**ДАН СРПСКЕ КУЛТУРЕ И НАСЛЕЂА
У ЖУПАНИЈИ БАРАЊА**

Липова, 7. јула 2018. године

Програм:

10.00 – Света литургија у месној српској православној цркви, поводом храмове славе Ивањдана
16.00 – Српске цркве у Барањи – отварање фото-изложбе Стевана Поповића

(Клуб центра за негу, Ифђушаг ул. 1/б)
17.00 – Приказ едиције „Барањске свеске“
18.00 – Добротворни бал уз музику Оркестра „Бачки тамбураши из Суботице“ (Дом омладине, Ифђушаг ул. 1)

Суфинансијери: Културни и документациони центар Срба у Мађарској и Самоуправа Срба Нове Пеште

Дејан Десџић:
ПОП ЂИРА И ПОП СПИРА
Комична опера у два чина

2. јула 2018. од 19.30 ч.

Палата уметности (Мира)

Либрето: Весна и Дејан Миладиновић
Према роману: Стевана Сремца
Режија: Ивана Драгутиновић Маричић, на основу концепције Дејана Миладиновића
Диригент: Жељка Милановић

Представа се реализује у сарадњи са оркестром, хором и балетом Српског народног позоришта.

Продаја карата: jegy.hu

**ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА ИЗ
СЕГЕДИНА**

Сегединска месна српска заједница и Сегединска српска народна самоуправа, 7. јула 2018. године организују поклоничко путовање у Липову, на прославу Ивањдана, а 15. јула у манастир Грабовца, на Петровдански сабор.

Пријаве за путовања се врше уплатом учешћа у износу од 1000 форинти по особи, код Боривоја Руса (тел: 06 70 451 4234) и Јелене Фаркаш Сеје (тел: 06 70 234 3235). Рокови за пријављивање: 24. јун 2018. за Липову и 2. јул 2018. за Грабовца.

Срдечно очекујемо све заинтересоване!

„СЛАВОВЕНЧАЊЕ ОТАЧАСТВА“

Удружење „Перо Крушевца“ у сарадњи са Епархијом крушевачком и с благословом епископа крушевачког Давида, расписује конкурс за зборник радова на тему: „Славовенчање отачаства“ („Земља предака овенчана славом“).

Позивамо све заинтересоване ауторе да шаљу песме и фотографије уз своју краћу биографију, на имејл адресу: udruzenjeperokrusevac@gmail.com

Тема обухвата страдање српског народа кроз време, жртву и вечну славу наших предака, у чију част овај зборник настаје. Радове можете слати до 20. јула 2018. године.

Храм Св. Георгија у Будимпешти

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА

1. 07.	Св. Литургија	- у 10.00 ч.
7. 07.	Св. Литургија	- у 10.00 ч. (Ивањдан)
7. 07.	Вечерње	- у 18.00 ч.
8. 07.	Св. Литургија	- у 10.00 ч.
22. 07.	Св. Литургија	- у 10.00 ч.
29. 07.	Св. Литургија	- у 10.00 ч.
05. 08.	Св. Литургија	- у 10.00 ч.
12. 08.	Св. Литургија	- у 10.00 ч.
25. 08.	Вечерње	- у 18.00 ч.
26. 08.	Св. Литургија	- у 10.00 ч.

Јутрење се служи свакодневно у 7.30 ч. изузев недеље и празника!

Информације за рубрику „Инфо“
шаљите на адресу: info.snnovine@freemail.hu
Телефон: +36 30 273 3399

**СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ**
СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској ♦ За издавача: др Јадранка Гергев ♦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ♦ На захтев издавача листа, уредништво не лекторисхе текстове појединих аутора из Мађарске, што значи да одговорност за стил, језик и објављене чињенице преузима аутор. ♦ Финансијер: Министарство за људске ресурсе Мађарске (Emberi Erőforrások Minisztériuma) ♦ Фотодизајнер: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Onkormányzat Hivatala, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com ♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички њелом листа: Карол Сабо ♦ За штићарију Alfa Press Design Kft: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061–0238

ИНТЕРВЈУ

Милан Степанов, бивши главни уредник СНН-а

Новинарство уступило место банкарству и креативним хобијима

Прошла је готово деценија откад је Милан Степанов својим тадашњим сарадницима у редакцији нашег листа обелоданио своју решеност да живот промени из корена, тако што ће новинарски посао заменити банкарским, а панонску равницу црногорским крајоликом. Проверили смо како он и његова породица данас живе и чиме се баве у средини која за њих више није нова

Од времена када сје били главни уредник нашег листа, прошла је читаво деценија. Подсетиће нас на то време.

— Именован сам за главног уредника СНН-а у априлу 1999. године. Почео сам тачно у време када је НАТО започео бомбардовање Југославије. Авиони су полетали и са мађарских аеродрома, а атмосфера у Мађарској није баш била наклоњена Србима. Нису то била весела времена, али сам окупио добру екипу, и мислим да смо направили квалитетне новине. Тема је, макар, било на претек. На челу новина сам провео десет година. То је, изгледа, било таман довољно да наступи „замор материјала“. И мој претходник, Петар Милошевић, је „одслужио“ таман толико. У Црну Гору сам се преселио у новембру 2009. године.

Каква Вас је њословна љрилика одвела у Црну Гору?

— Као спољни сарадник, преводилац, почео сам хонорарно да радим за ОТП банку, почев од 2006. године, када је та финансијска установа почела да се шири на просторима бивше Југославије. Још крајем те исте године, ОТП је купио највећу црногорску банку, ЦКБ (Црногорска комерцијална банка), а ја сам почео ту да радим као директор за безбедност, крајем 2009.

На којој љозици радиће сада у ЦКБ банци?

— Тренутно сам члан највишег руководства банке, на позицији извршног директора Сектора за праћење усклађености пословања банке са прописима и безбедност, а такође сам члан и Одбора директора. Уместо почетна два одељења, сада имам пет под својим директним руководством.

Колико се живиш у Црној Гори разликује од рјшма у Мађарској? Да ли сје се навикли?

— Живот је другачији, јер је Подгорица много мањи град од Будимпеште. Мање је путовања од куће до посла, па имам више слободног времена. Викендом најчешће са супругом скокнем до мора, а доста се бавим и спортом, трчањем, бициклизмом и пливањем. Учествујем и на разним тркачким и триатлон такмичењима, као аматер. То је мој хоби, а за то је Црна Гора идеална.

Шта је било најразличитије, или најтеже, када сје сјили у нову средину?

— Није било нарочитих потешкоћа, људи у Црној Гори су генерално отворени и љубазни. Најгоре ми је лети, када су велике врућине, па букну неки пожари у близини града. Тада ваздух у Подгорици буде баш „тежак“, па једва чекам прилику да побегнем до приморја.

Како се Ваша љородица снашла у штада новој средини? Кћерке су биле мале када сје оишли? Шта оне раде сада?

— Софија је завршила финансије у Милану, па је радила у лондонском „Ситију“ неко време, а затим се уписала на студије филмске уметности. И то је привела крају, па тренутно режира краткометражне филмове, за које сама пише сценарио. Живи у Милану и изгледа да ће остати тамо. Хана тренутно студира у Енглеској, добро се сналази, а следеће године се сели у Шпанију на годину дана. Ми их „ловимо“ по свету, понекад нас посете, а некад се окупимо у Мађарској, у Сентандреји, код мојих родитеља.

Недавно је објављен љревод на мађарски језик Ваше романа „Маузолеј“. Подсетиће нас на време њејовој насјанка.

— Мој роман „Маузолеј“ говори о животу ђака средње војно-музичке школе на почетку избијања рата у Сарајеву. Објављен је

планове. У Црној Гори ми је лепо, али ми Будимпешта помало недостаје. Долазимо кући два, три пута годишње и тада се породица састаје. Моја сестра живи у Холандији, удала се за Холанђанина, има два сина, па се и са њом видимо приликом тих окупљања. Још ако додам да сестра моје супруге живи у Београду, јасно је какав је логистички подухват окупити читаву породицу, из Енглеске, Италије, Холандије, Црне Горе, Србије и Мађарске. Сналазимо се, и много користимо друштвене мреже.

На крају, имате ли нешто да љоручите нашим и Вашим читаоцима и сународницима у Мађарској?

— Пренесите моје поздраве свим Србима у Мађарској, пријатељима, познаницима и читаоцима. Посебан поздрав мојој другарици Јованки, која ради одличан посао на челу

НЕКЕ УСПОМЕНЕ НЕ БЛЕДЕ

„У време када је колега Милан Степанов уређивао наш лист, Жаклина Степанов и ја смо били новинари. Такође смо били задужени и за лектуру, односно коректуру текстова. Процес продукције новина је, у техничком смислу, био другачији него данас и подразумевао је много више живих контаката и дружења међу нама, члановима тадашње редакције. У нашем случају, та дружења су била често праћена и огромним количинама смеха и догодовштинама које су сада део незаборавних успомена. Мислим да ће се Милан сложити са мојим утиском да уреднички посао у малој заједници свакако јесте веома незахвалан и праћен мноштвом међусобно супротних жеља појединаца и група, али да на крају ипак у сећању остане највише лепих тренутака“, каже данашњи уредник СНН-а и некадашњи сарадник Милана Степанова, Драган Јаковљевић, сећајући се прошлих времена и сарадње са колегама.

Жаклина и Милан Степанов

у истините приче. Превела га је моја мајка Ержебет Шади (Sády Erzsébet) много година касније, а прошле године је тај превод угледао светлост дана у издању Радионице „Венцловић“ и објављен је под насловом „Tito laktanya“. Толико сам га давно писао, да ми се чини као да је из неког другог живота.

Да ли остајете у Црној Гори и како видите себе надале? Колико често љосећујете Мађарску, родитеље?

— Немам неке нарочите дугорочне

наше школе, установе на коју сви можемо да будемо поносни. Поред фамилије, највише ми недостаје дружење са члановима наше заједнице, углавном окупљене око школе на Тргу ружа. Та установа је свима нама прирасла за срце, што није ни чудо, с обзиром на то колико смо времена провели у њој, као ђаци, родитељи, педагози, или по било ком другом основу. Поздрав и колегама из СНН-а, надам се да вам недостајем!

Разговор водила: **Добрила Боројевић**